



INSTITUT FOR PLANTEPATOLOGI

# Månedsoversigt over plantesygdomme

535. Juni 1982

Vejret var i begyndelsen af juni særdeles varmt og med meget høje dagtemperaturer. I de sidste 3 uger af juni har temperaturen ligget under normalen. Nedbørsmængderne har i juni 1982 været over normalen. Nedbøren faldt rigeligt i slutningen af måneden.

Temperaturen. De enkelte ugers middeltemperatur blev med normalen i ( ): 19,5 (13,5), 12,6 (14,0), 11,7 (14,6), 13,1 (15,2).

Nedbøren blev for Jylland-Øerne målt til 68 mm mod normalt 48. Fordelingen i de enkelte amtskommuner blev med normalen i ( ): Nordjylland 57 (50), Viborg 82 (47), Århus 69 (49), Vejle 62 (49), Ringkøbing 55 (49), Ribe 52 (48), Sønderjylland 72 (48), Jylland 64 (49), Fyn 63 (45), Vestsjælland 82 (47), Fre-

deriksborg-København-Roskilde 90 (45), Storstrømmen 73 (47),  
Øerne i alt 76 (46) og Bornholm 48 (43).

## SYGDOMME PÅ LANDBRUGSPANTER

### KORN OG GRÆS

Sterile kerner. I mange bygmarker er der umiddelbart efter gennemskridningen set en del golde kerner. Ved gennemlysningen af akset trådte de lyse gennemskinnelige kerner tydeligt frem. Årsagerne til de sterile kerner er mange. I juni måned blev der bl.a. set bygmarker sprøjtet med Cerone i blanding med et svampemiddel. Stråforkortningsmidlet har åbenbart haft til følge, at op til 20-30% af kernerne ikke blev udviklede. Fra Lemvigegnen skriver Bent Aarup om en enkel lokalitet, hvor der blev set ret mange golde aks i enkelte bygmarker. I dele af markerne var op til halvdelen af aksene golve. Da der blev målt nattetemperatur omkring frysepunktet, da kornet var i begyndende skridning, skyldes det her uden tvivl nattefrosten.

Havrerødsot. J. Kr. Aggerholm, Ålborg, skriver, at der i en havremark, der begyndte at skride omkring 1. juli, nu ses ret iøjenfaldende pletter med havrerødsot. Andelen af de angrebne planter er dog beskeden, men dog tydeligvis størst nær grænsen til et varigt græsareal. Skadevirkningen af den pågældende mark er dog tilsyneladende meget ringe.

Lyspletsyge (manganmangel) har i denne forsommer været særdeles udbredt i kornmarkerne. De fleste steder har den, takket være den udbredte sprøjtning med mangan, været af svagere karakter.

Gulspidssyge (kobbermangel) har kun optrådt med enkelte tildels svage angreb. Kr. Jensen i Kibæk omtaler således et en-

kelt vårbygareal, hvor der i mange år har været græs, og hvor der nu, her i foråret, kunne ses partier i marken med udpræget kobbermangel. Niels Uth, Grindsted, skriver ligeledes om en enkelt vårsædmark på lavbundsjord, hvor der var meget kraftig kobbermangel. Kobbermangel ses ellers sjældent nu, hvor der anvendes kobber i gødningerne samt mere kobber i foder og staldene. Her tænkes på fodbade i malkestalde. J. Chr. Madsen, Bramming, omtaler angreb af gulspidssyge i en bygmark. Ved en jordanalyse fandtes der kun et kobbertal på 0,7. Mangelsymptomerne var mest udprægede på en humusblandet sandjord, men også tydelige på den rene sandjord.

Meldug (*Erysiphe graminis*) har kun optrådt med svage angreb i vinterhvedemarkerne. Angrebene betegnes de allerfleste steder som moderate. Søren Hansen, Stege, skriver, at der selv i ubehandlede hvedemarker kun er set svage meldugangreb. Fra Lolland-Falster skriver Kaj N. Eriksen, at der i Kraka-, Vuka- og Anja-hvede kun er set svage angreb, og kun hvor der ikke har været sprøjtet med et svampemiddel. Disponent-hvede har uden bekæmpelse været stærkt angrebet.

I rugmarkerne har der kun været svage angreb af meldug. I vårbygmarkerne har angrebet været ret udbredt, men fortrinsvis med svage til moderate angreb. Angrebene betegnes af langt svagere karakter end i juni 1981. Det er især i de sydlige landsdele, at meldugangrebet i vårbyggen har været mest udbredt. Anders Winther, Sønderborg, skriver om angreb i forskellige sorter: Angrebene af meldug i byg har varieret meget fra mark til mark, men generelt kan det siges, at Tron og Vega har været hårdest angrebet og de nyeste sorter angrebet svagere og senere. Bekæmpelsen fandt hovedsageligt sted i den første uge af juni, da udviklingen var voldsom i det dengang meget varme vejr. Langt den største part af bygmarkerne er sprøjtet mod meldug her på egnen. Kurt Rasmussen,

Næsby, omtaler, at Tron, Aramir og Vega er kraftigst angrebet, medens Welam, Georgie og Torkel er svagere angrebet. Gula, Ida og Triumph er kun angrebet med yderst svage angreb og medens Jonna så godt som ikke er angrebet af meldug. Olaf Havsteen, Ærø, skriver, at i Aramir, især i nærheden af vinterbygmarker, som ikke er sprøjtet omhyggeligt nok, nu kan ses kraftige angreb. I Welam er der i enkelte kraftigt gødede marker, set kraftige angreb. Arne Pedersen, Fåborg, omtaler stærke angreb i sorterne Gula, Aramir, Tron og Vega. Aage Mølgaard, Slagelse, omtaler en del angrebne marker, men primært med svage angreb i Tron og Vega. I Triumph og Welam er meldugangrebene svagere og begrænset til kun enkelte marker. H. Møller Andersen, Hårlev, skriver, at Vega og Georgie er stærkt angrebet i de fleste marker. I Gula findes der svage angreb, medens der i Triumph kun er få angrebne marker og kun med svage angreb. J. E. Hermansen, Højbakkegaard, skriver, at der i de fleste Welam-marker er yderst svage angreb. Nær vinterbygparcellerne kan der dog ses meget kraftige meldugangreb. Claus S. Madsen, Roskilde, skriver, at der i Nordsjælland er set ret kraftige angreb i enkelte bygmarker med Tron medens der i Aramir er ret udbredte angreb, men primært med svage angreb. Fra Møn skriver Søren Hansen, at Vega og Gula har været angrebet, men primært kun med svage angreb. I Torkel er det kun i enkelte marker, der er set svage angreb. Fra Lolland-Falster omtales meldugangrebet i sorterne Havila, Vega og Gula som ret moderat. I Welam er der ikke set angreb. Vega synes at være den sort, der på Lolland-Falster har været stærkest angrebet, selv om angrebene, også i denne sort, må betegnes som svage. Fra Bornholm omtaler Frits Christensen meldugangrebet som udelukkende svagt. Bygsorten Aramir er den mest udbredte på Bornholm, her har angrebene været svage, men kan dog ses i de fleste marker.

Gulrust (Puccinia striiformis) har i juni måned bredt sig, og der findes ret udbredte angreb, men primært som svage. Angrebene bedømmes i 1982 som mere udbredte end i 1981. Carsten Ulrik Hansen, Ringsted, skriver således, at der i Vuka-hvedemarker er set angreb af gulrust. Kraftige angreb er set i marker, der ikke er blevet behandlet med svampemidler. I sprøjtede marker er angrebet ret svagt. I Anja findes der mindre gulrust end i Vuka, og i hvedemarker med sorten Kraka er der kun set enkelte svage angreb. I sortsforsøg er der både i Solid og Helge set ret kraftigt angreb af gulrust pga. af det høje smittetryk. Fra Slagelseegnen skriver Aage Mølgaard ligeledes om ret udbredt angreb af gulrust i sorterne Vuka og Anja og hvor der ikke er foretaget bekæmpelse. J. E. Hermansen, Højbakkegaard, skriver, at der i sorten Kraka er set 1-2% af bladarealet dækket med gulrust. Kaj N. Eriksen, Nykøbing-Falster, skriver, at der i vinterhvedesorterne Anja og Vuka er set pletvis svage angreb, hvor der ikke tidligere har været sprøjtet med Bayleton eller Tilt. Erling Madsen, Nykøbing-Falster, skriver, at angreb af gulrust i vinterhvedemarkerne generelt er uden betydning pga. en omhyggelig gennemført kemisk bekæmpelse. Det gælder også i de særdeles modtagelige sorter Anja og Vuka. Fra Bornholm skriver Frits Christensen, at gulrustangreb kun er set af betydning på enkelte arealer her i begyndelsen af juni måned. I enkelte sent sprøjtede hvedearealer på Syd- og Vestbornholm er der omkring månedsskiftet fundet svage angreb af gulrust. Fra Højsten skriver V. Hammer, at sorterne Anja, Vuka og Kraka alle er angrebet og bekæmpelse kun har været mulig med Bayleton. Midlet Tilt har ikke kunnet slå et angreb ned. På en enkelt lokalitet er der set svage angreb i Helge-hvede. Fra Randseegnen skriver Niels Chr. Larsen, at der er set stærke angreb i Vuka og almindelig svage angreb i Anja, medens angrebene er mere sjældne og svage i Kraka.

Nøgen bygbrand (Ustilago nuda) har været ret udbredt i adskillige bygmarker. Martin Andersen, Flauenskjold, skriver, at nøgen bygbrand er det værste, der er set i mange år. Angrebet viser sig meget sortsbestemt. V. Hammer, Hadsten, omtaler en enkelt mark med ca. 1% af planterne angrebet, svarende til 6-7 aks pr. m<sup>2</sup>. Svampen synes at have været i kraftig udvikling i de senere år. Kr. Jensen, Kibæk, skriver, at nøgen bygbrand nu kan findes i mange bygmarker, og i flere tilfælde er det så meget, at det falder nemt i øjnene. Der har været flere forespørgsler end i de tidligere år vedrørende nøgen bygbrand.

Byggens stribesyge (Dreschlera graminea) har kun optrådt med yderst få angreb. Angrebet er af samme svage karakter som i de 2 foregående år.

Byggens bladpletsyge (Dreschlera teres). Angreb af byggens bladpletsyge er set i enkelte, navnlig Welam-marker sået efter Welam-byg og uden pløjning. Angrebet af bladpletsyge i bygmarkerne har generelt været af langt svagere karakter end i de sidste år. V. Hammer, Hadsten, skriver således, at der enkelte steder på Hadstenegnen er set meget kraftige angreb af bladpletsyge i sorten Welam. Det er især hvor der har været Welam i marken sidste år. Der er dog også set angreb i sorten Gunhild. J. E. Hermansen, Højbakkegaard, omtaler meget kraftige angreb i de fleste Welam-marker på Højbakkegaard. Der findes også pletter på de øverste blade.

Brunpletsyge (Septoria nodorum). I de allerfleste vinterhvedemarker har angrebet af brunpletsyge været uden betydning. De fleste marker har været særdeles sunde og med en pæn grøn bladmasse. I slutningen af måneden optrådte der dog en del mørktfarvede avner enkelte steder i hvedeaksene. Der har

her været tale om angreb af gråskimmel samt i Helge-hvede brunfarvning af fysiogene årsager. Kun i enkelte, usprøjtede vinterhvedemarker er der set angreb af hvedens brunpletsyge. Arne Pedersen, Fåborg, skriver, at der i de allersidste dage af juni blev set angreb af brunpletsyge i en usprøjtet Helge-vinterhvedemark.

#### BÆLGPLANTER

Gråskimmel (Botrytis cinerea). I de sidste dage af juni er der i en del ærtemarker set begyndende gråskimmelangreb pga. det fugtige vejr. Carl Chr. Olsen, Rønhave, omtaler således kraftige angreb af gråskimmel her sidst i juni måned. Angrebet skønnes at være i så stærk udvikling, at det næppe lader sig standse af beskyttelsessprøjtninger.

Rodbrand (Fusarium spp.). Søren Hansen, Stege, omtaler enkelte ærtemarker, hvor der nu kan ses en del rodbrand i form af St. Hanssyge.

#### BEDEROER

Væltesyge. H. Dollerup-Nielsen, Herning, skriver, at det ikke er ualmindeligt, at 15-25% af bederoerne nu er visnet pga. væltesyge. I nogen marker er væltesygen fortsat, i den sidste uge af måneden er der nu nogle planter der visner.

Lyspletsyge (manganmangel) har været ret udbredt i bederoemarkerne, men fortrinsvis med svage angreb. H. Dollerup-Nielsen, Herning, skriver således, at lyspletsygen i bederoer vel knap er så udbredt og knap så kraftig som i 1981. Det har dog alligevel været nødvendigt, at sprøjte mange marker med mangan. Fra Lolland-Falster skriver Kaj N. Eriksen om svage



angreb i mange bederoemarker, men at bekæmpelse er almindelig udbredt. Erling Madsen, Nykøbing-Falster, skriver, at der på Lolland-Falster i juni måned har kunnet konstateres udbredt manganmangel i bederoemarkerne også på de gode jorde.

Rodbrand (Phoma betae, Pythium spp. o.a.) har været ret udbredt og til tider med stærke angreb, men mest i omsåede roer. Angrebene har dog været af langt svagere karakter end i 1981. Angrebene af rodbrand er som tidligere værst i marker, hvor der ofte har været dyrket bederoer. N. J. Winge, Ålborg, skriver, at næsten i alle iagttagne roemarker i landsdelen er der konstateret rodbrand. Det er især på lavbundsarealer, at der i enkelte marker er set meget stærkt angreb af rodbrand. Harald Pedersen, Thisted, omtaler kun spredte forekomster og ikke så udprægede som i de tidligere år. Anders Fredenslund, Holstebro, omtaler ligeledes betydelig mindre angreb af rodbrand i år end i 1981. Fra Bjerringbroegnen skriver H. P. Nielsen, at der dog er mere rodbrand end i de foregående år. Der er dog også her tydelige sammenhæng mellem jo hyppigere dyrkning af bederoer, jo stærkere angreb. Også fra Hobroegnen skriver Poul Olsen, at der er konstateret en del rodbrand i mange bederoemarker. Det er ikke ofte i forbindelse med dårlige vækstvilkår, men praktisk taget altid i forbindelse med for ofte dyrkning af bederoer. I flere tilfælde med kun et enkelt år imellem at der kommer bederoer, er der et meget kraftigt angreb. Det er sjældent, at det kan lykkes at dyrke bederoer hvert 2. år. Anders Aage K. Laier, Viborg, omtaler ligeledes en del roemarker hårdt angrebet af rodbrand. Der er langt de fleste steder tale om bederoer 2 år efter hinanden. Niels Uth, Grindsted, skriver, at der kun i ganske enkelte marker er set kraftige angreb og kun især, hvor roerne er sået sent, hvilket vil sige efter 1. maj. Rodbrand er også set, hvor væksten er standset f.eks. af en Betanalsprøjt-

ning på et, for roerne, uheldigt tidspunkt. Kurt Rasmussen, Næsby, skriver, at de marker, der har været hårdest ramt af rodbrand, har været marker, hvor reaktionstallet har været alt for lavt, dårlig jordstruktur med et ikke for højt reaktionstal eller hvor der har været dyrket roer hvert 2. eller hvert 3. år. Aage Mølgaard, Slagelse, omtaler rodbrand som ret udbredt i større eller mindre dele af roemarken. En Ph-analyse viser ofte stærk kalktrang.

#### KÁLROER, RAPS O.A. KORSBLOMSTREDE

Rodbrand har i kålroer været uden større betydning og med langt svagere angreb end i 1981.

Fremspiringen. H. P. Nielsen, Bjerringbro, skriver, at der har været meget uens fremspiring i mange rapsmarker. Nok har april været tør, men ikke nok til at det kan være forklaringen på, at der nu står små og store planter mellem hinanden. Det ser ud til, at den nye afsvampningsmetode må være en del af skylden.

Hormonskade. Anders Fredenslund, Holstebro, skriver, at der ikke er set sygdomme på rapsen, men at der er flere hormonskader efter sløseri med sprøjtningen af nabokornmarker.

Kålskimmel (*Peronospora parasitica*). I begyndelsen af måneden blev der konstateret meget udbredte angreb af kålskimmel, især på de nedre blade. Anders Aage K. Laier, Viborg, omtaler således en del kålskimmel i flere rapsmarker lige før begyndende blomstring.

Storknoldet knoldbægersvamp (*Sclerotinia sclerotiorum*) har ikke været særlig udbredt. I vinterrapsmarkerne er der ikke

set spirende apothecier i de tørre vejrforhold. I vårrapsmarkernes blomstringsperiode er der ligeledes kun set meget svag fremspiring af svampens apothecier. Carsten Ulrik Hansen, Ringsted, omtaler således, at knoldbægersvampens apothecier ikke har kunnet findes i vårrapsmarkerne og sprøjtning er derfor frarådet. Fra Viborgeggen skriver Anders Aage K. Laier ligeledes, at mange arealer dyrkes for første gang med raps, hvorfor der ikke endnu ses meget til knoldbægersvampen.

## KARTOFLER

Fremspiringen har i de fleste tilfælde været særdeles tilfredsstillende. Kun enkelte steder kniber det og navnlig, hvor der er anvendt for dårligt læggemateriale.

Frost. Svend Eg, Brande, skriver, at frosten i uge 24, altså i midten af juni, skadede en del kartoffelmarker, så toppen frøs ned. Disse kartoffelmarker sættes formentlig mindst 3 uger tilbage i vækst.

Sortbensyge (Erwinia carotovora var. atroseptica). Angreb af sortbensyge har i dette forår været meget begrænset og fortrinsvis kun set med svage angreb. Aage Bach, Tylstrup, skriver, at der har været ret stærke angreb i den tidlige sort Minea, medens der ellers ikke har været angreb af betydning. Fra Herningeggen skriver H. Dollerup-Nielsen, at sortbensyge forekommer almindelig udbredt, men kun i beskedent omfang. Anders Fredenslund, Holstebro, skriver, at der i en enkelt mark med sorten Amia, og hvor der har været et meget dårligt læggemateriale, har været kraftigt angreb af sortbensyge og mindst halvdelen af kartoflerne har været visnet ned. P. Stendevad, Grindsted, skriver, at der kun har været få

tidlige angreb af sortbensityge. I enkelte marker kan der dog forekomme flere angrebne planter, hvilket skyldes for dårlig opbevaring af læggekartoflerne.

Kartoffelskimmel (Phytophthora infestans). Den 30. juni blev der udsendt 1. varsel for kartoffelskimmel, idet prognosen for kartoffelskimmel viste, at begyndende angreb kunne forekomme. Prognosen, der blev baseret på opsummeringen af klimadata fra begyndelsen af uge 22 i uvandede kartoffelmarker viste, at tidspunktet for skimmel kunne optræde. Der blev dog ikke i juni måned set angreb i kartoffelmarkerne. Kun fra Bornholm skriver Frits Christensen, at det første fund af kartoffelskimmel blev set i en kolonihave i Neksø i sorten Bintje d. 21. juni. Der er ikke fundet andre kartoffelskimmelangreb.

Kartoffelrodiltsvamp (Corticium solani) har i dette forår kun forekommet med svage, ubetydelige angreb. I enkelte marker er der dog set ret kraftige angreb. Svend Eg, Brande, skriver således, at det har været meget udbredt i tidligt lagte kartofler af sorten Amia. P. Stendevad, Grindsted, omtaler ligeledes angreb af rodiltsvamp i enkelte marker og værst hvor der ikke har været tilstrækkelig mange kartoffelfrie år.

Ole Bagger

## SKADEDYR PÅ LANDBRUGSPANTER

### KORN OG GRÆS

Havrenematoden (Heterodera avenae) har været uden større betydning. Der foreligger ingen indberetninger om væsentlige angreb, og angrebene bedømmes da også som de svageste i de sidste mange år.

Kornthripsen (Limothrips cerealium) og rugthripsen (L. denticornis) har optrådt med ret kraftige angreb i adskillige, primært, vintersædmarker. Fra Nordjylland skriver Carl Aage Pedersen og J. Chr. Aggerholm, Ålborg, om angreb i midten af juni måned i rugmarker. Angrebet ses ved lysfarvning af skedebladet lige under fanebladet. Niels Chr. Larsen, Randers, omtaler ligeledes ret kraftige angreb af thrips i vinter-rugen, og hvor lysfarvningen kan ses under den øverste blad-skede. Åbnes en sådan bladskede kan man finde adskillige af de voksne sorte thrips og adskillige grønne thripselarver.

Havrebladlusen (Rhopalosiphum padi) og kornbladlusen (Sitobion avenae) har i de syd- og østlige dele af landet optrådt med ret kraftige angreb mest i vårbygmarkerne. Trods det ret kølige vejr i det meste af juni måned har bladlusene opformeret sig og der var i adskillige vårbyg- og havremarker en del bladlus, som er blevet bekæmpet.

I vinterhvedemarkerne har der i det meste af juni måned kun været få angreb af primært kornbladlusen. Og i slutningen af juni er de dog mange steder begyndt at vise sig, også i akset, og der er tendens til en vis opformering.

Pyralider. I adskillige bygmarker landet over er der set en del aks, der er gnavet af en larve. Larven er foreløbig bestemt til gruppen pyraliderne. Skaden viser sig ved, at stakken og dele af kernerne er begravet. Skaden er sket inden skridningen og kan ses rundt omkring i landet (Chr. E. Lauridsen, Mariager, Niels Chr. Larsen, Randers, Poul Olesen, Holbæk og P. Asmussen, Karise).

Sadelgalmyggen (Haplodiplosis equestris) har kun optrådt med enkelte angreb rundt omkring i landet. Overalt må sadelgalmyggens angreb, også i 1982, betegnes som uden betydning.

Kornbladbillens larver (Lema lema) har været ret udbredt i kornmarkerne, men angrebene betegnes dog i 1982 som moderate og svagere end i de foregående år.

Fritfluer (Oscinella frit) har i 1982 været uden større betydning. Flyvningen af både 1. og 2. generation af fritfluerne har været ret svag. Thomas B. Andersen, Ikast, skriver dog, at enkelte meget sent såede havremarker, har været ret kraftigt angrebet af fritfluer. I en mark på lav jord sået i sidste halvdel af maj var pletvis over halvdelen af havreplanterne angrebet. Carl Chr. Olsen, Rønhave, skriver, at der i havremarkerne er observeret nogen angreb, men næppe så meget at det kan få indflydelse på kornudbyttet. Fra Lolland-Falster skriver Kaj N. Eriksen, at der i enkelte meget sent såede bygmarker på inddæmmet jord er set angreb af fritfluer.

#### BÆLGPLANTER

Stængelnematoden (Ditylenchus dipsaci) har kun optrådt med svage angreb.

Ærtebladlusen (Acyrtosiphon pisum) har optrådt i alle markerne med ret kraftige og tidlige angreb. I adskillige ærtemarker har det været nødvendigt at bekæmpe ærtebladlusene.

#### BEDEROER

Roematoden (Heterodera schachtii). N. K. Dalsgaard, Assens, skriver, at der på Assenseggen er set enkelte meget kraftige angreb af roematoder. Det er marker hvor der hver 2. eller 3. år dyrkes bederoer.

Bedelusen (Aphis fabae) har i hele juni måned været ret udbredt i bederoemarkerne. På trods af det forholdsvis kølige vejr i det meste af juni måned er der sket en ret kraftig opformering, og ved udgangen af juni måned forekom der bedelus i 73% af de undersøgte marker, heraf 54% med stærke angreb, hvilket vil sige med mere end 25 bedelus pr. 50 planter.

Ferskenlusen (Myzus persicae) har ligeledes optrådt ret talrigt og opformeret sig i løbet af juni måned. Ved udgangen af juni måned forekom der ferskenlus i 42% af de i alt 250 undersøgte marker landet over.

Viklerlarver (Cnephasia spp.) har været ret udbredt. Niels Uth, Grindsted, skriver: "Vi har i år set ret voldsomme angreb af viklerlarver især i bederoemarken. Flere steder, hvor larverne har siddet i roernes vækstpunkter, er der sprøjtet med et pyrethroid og i de fleste tilfælde med tilfredsstillende virkning. De er ligeledes set i raps, korn og majs, dog uden at bekæmpelse her har været påkrævet." Også fra Herningeggen skriver H. Dollerup-Nielsen, at angreb af viklerlarver har været udsædvanlig kraftige. Det er dog navnlig i de yderste 2-3 rækker i bederoemarken, hvor der er læ, at viklerne har

angrebet bederoerne. Roerne kan være helt misdannede, idet alle blade er rullet sammen i et bundt.

Den matsorte ådselbille (Blitophaga opaca) har ikke været så udbredt i juni måned som i de 2 foregående år. Overalt i landet betegnes angrebene som svagere end de nærmest foregående år. Aage Bach, Tylstrup, skriver, at der er set et stærkt angreb langs en kornmark, men at angrebet i bederoemarken blev sprøjtet med Parathion og med særdeles god virkning. N. J. Winge, Ålborg, omtaler angreb af ådselbiller og dens larve i de fleste bederoemarken, men at angrebsstyrken er meget varierende. Anders Fredenslund, Holstebro, skriver, at der har været betydelig mindre angreb i år end i de sidste år. H. Dollerup-Nielsen, Herning, skriver, at angrebet af ådselbillelarver har været almindeligt, men af mindre intensitet end de nærmest foregående år. De seneste år har lært landmænd, at være på vagt over for ådselbillerne, så bekæmpelse er sat ind i tide og med den virkning, at der ikke i år er sket de store skader. Arne Pedersen, Fåborg, skriver, at der i næsten alle bederoemarken er konstateret angreb af ådselbiller og dens larver, men da de fleste landmænd er opmærksomme på angrebet får de bekæmpet i tide.

Bedefluen (Pegomyia hyoscyami). Angreb af bedefluens larve har i juni måned været meget moderat, takket være bederoernes kraftige vækst. I slutningen af maj og i begyndelsen af juni var der en kraftig æglægning og minering af larverne, men angrebene fik som nævnt ikke væsentlig betydning. Chr. E. Lauridsen, Mariager, skriver således, at det tidlige angreb altid er det værste, at det var slemt i år, men det var, mens roerne groede stærkt, hvorfor skaden hurtigt fortabte sig, hvadenten roerne blev sprøjtet eller ej. Fra Lolland-Falster skriver Kaj N. Eriksen, at der blev set stærke angreb i be-



gyndelsen af juni måned, og at bekæmpelse på det tidspunkt blev foretaget i stor udstrækning.

KÅLROER, RAPS O.A. KORSBLOMSTREDE

Kålthripsen (Thrips angusticeps) har kun optrådt med yderst moderate angreb. Thrips-angrebet er i 1982 bedømt som det svageste i mange år.

Glimmerbøssen (Meligethes aeneus). Angrebet af glimmerbøsser har været meget svagt og det svageste i de sidste mange år. K. M. Thomassen, Brønderslev, skriver således, at der er færre angreb end i de tidligere år. Nogle marker har slet ikke haft behov for sprøjtning. J. Kr. Aggerholm, Ålborg, skriver ligeledes, at angrebene må betegnes som moderate. Opformeringen skete i lange perioder meget langsomt. Flere vårrapsmarker er kun sprøjtet en enkelt gang, når der var behov derfor. H. P. Nielsen, Bjerringbro, skriver ligeledes, at der kun gennemgående har været ret ringe forekomst af glimmerbøsser. En sprøjtning har været fuldt tilstrækkelig, og der er tilsyneladende ingen forskel, hvadenten der er anvendt parathion eller et af pyrethroiderne. Niels Uth, Grindsted, omtaler ligeledes kun moderate angreb, og hvor der i de fleste tilfælde kun har været behov for 1 sprøjtning på knopstadiet. Flere steder har bekæmpelse overhovedet ikke været nødvendig. Olaf Havsteen, Ærø, skriver, at angrebet af glimmerbøsser varierer en del fra mark til mark, men at der dog hovedsagelig er set flest i de tidlige såede vårrapsmarker. Claus S. Madsen, Roskilde, skriver, at der i begyndelsen af juni blev set 5-10 glimmerbøsser pr. rapsplante i en enkelt mark. Glimmerbøsserne var sandsynligvis kommet fra en nabogræsmark med mange mælkebøtter. H. Møller Andersen, Hårlev, skriver, at der kun er set beskedne angreb i rapsmarkerne. De fleste vårrapsmar-

ker sprøjtes forebyggende 1-2 gange. Fra Bornholm skriver Frits Christensen, at angreb af glimmerbøsser har været svage siden begyndelsen af juni måned. Mange arealer er kun sprøjtet en gang på det meget tidlige knopstadiet. Flere lidt sent såede rapsmarker er ikke blevet sprøjtet, fordi der ikke har været behov for bekæmpelse af glimmerbøsser på disse arealer.

Viklerlarver (Cnephasia spp.) har i juni måned været meget udbredt, også i rapsmarkerne. I adskillige marker har man kunnet finde planter, op til ca. 10%, der var spundet sammen af viklerlarverne. Bekæmpelse, som enkelte har forsøgt, har ikke været særlig effektivt, uanset hvilket middel der har været anvendt.

Skulpesnudebiller (Ceutorrhynchus assimilis) har kun optrådt med svage, og de fleste steder, ubetydelige angreb i vinterrapsmarkerne. J. Kr. Aggerholm, Ålborg, skriver således, at angreb af skulpesnudebiller i de få vinterrapsarealer, der findes, må betegnes som moderate. Carl Chr. Olsen, Rønhave, skriver, at der tilsyneladende kun har været et mindre antal af skulpesnudebiller i vinterrapsen og vårrapsen. Fra Bornholm skriver Frits Christensen, Åkirkeby, at der i sidste tredjedel af maj i vinterrapsmarkerne forekom stærke angreb af skulpesnudebiller. I juni måned er der dog kun undtagelsesvis set skulpesnudebiller af betydning.

Kålmøllet (Plutella maculipennis) har kun optrådt med enkelte svage angreb. Angrebene er af langt mindre karakter end i 1981.

Skulpegalmyg (Dasyneura brassicae). Varsling for 2. generation blev udsendt den 21. juni. Angrebene har i vinterrapsmarkerne dog de fleste steder stort set været uden større be-

tydning. Poul Olsen, Hobro, skriver således, at angreb af skulpegalmyggen er blevet bekæmpet i de få vinterrapsarealer der findes. Derimod er der ikke set meget til skulpegalmyg-angreb i vårrapsen. Chr. E. Lauridsen, Mariager, skriver, at i den tiltagende vinterrapsavl kniber det meget med en effektiv bekæmpelse af skulpegalmyggen, bl.a. fordi det både kniber med at erkende angrebet, og fordi rapsen er vanskelig at færdes i. Frits Christensen, Åkirkeby, skriver, at angreb af betydning kun er set i 3 ud af 11 vinterrapsarealer. Angrebet skyldes i alle tilfælde ineffektiv bekæmpelse af 1. generation af skulpegalmyggen.

Krusesygegalmyggen (Contarinia nasturtii). I enkelte vinterrapsmarker er der set heksekostdannelse pga. angreb af krusesygegalmyggens larver. Angrebene bedømmes dog som værende uden større betydning.

Den lille kålflue (Delia brassicae). Angreb af den lille kålflues larve har været ret udbredt, men dog fortrinsvis med svage angreb. Angreb er set både i kålroer og i adskillige vårrapsmarker. Om angrebene i vårraps skriver Martin Andersen, Dybvad, om udbredte angreb. Det er værst i sædskifter, hvor raps kommer ofte. Enkelte har således sået raps efter raps, og her er de kraftigste angreb. K. N. Thomassen, Brønderslev, omtaler et svagere angreb i en enkelt rapsmark. Chr. E. Lauridsen, Mariager, omtaler, at en enkelt rapsmark, hvor mange planter i den ene ende af marken alle var angrebet af kålfluelarver. Niels Chr. Larsen, Randers, skriver om angreb i en del rapsmarker, men at der ikke er nogen alvorlige tilfælde. Claus S. Madsen, Roskilde, omtaler en vårrapsmark hvor 30-40% af planterne var angrebet af kålfluens larver. H. Møller Andersen, Hårlev, omtaler en enkelt 2. års vårrapsmark med ret kraftigt angreb af kålfluelarver. Fra Bornholm skriver

Frits Christensen, Åkirkeby, om mange vårrapsarealer, der i begyndelsen af juni var stærkt angrebet af kålfluelarver. Efter at det satte ind med det køligere og fugtigere vejr, har rapsen rettet sig, så larveangrebet næppe erkendes i dag.

#### KARTOFLER

Coloradobillen (Leptinotarsa decemlineata). Statens Plantetilsyn har i juni måned 6 tilfælde med coloradobiller. Den 4. juni blev der fundet 1 død bille på stranden ved Skærbæk i Vestjylland. Den 7. blev der fundet en bille på stranden ved Augustenborg og samme dag 1 levende og 1 død bille på stranden ved Kegnæs. Den 15. blev der fundet 3 biller på Nordborg losseplads. Den 26. juni fandtes der biller på kartofler i en have på Kegnæs. Endelig blev der den 2. juni fundet 1 bille på en bil fra Frankrig. Billen er formentlig blevet indslæbt.

Ole Bagger

## SYGDOMME OG SKADEDYR PÅ HAVEBRUGSPLANTER

=====

Sprøjteskader (fysiogene skader) vil ved dette års høst af æbler og pærer sandsynligvis blive meget store. I månedens slutning er der konstateret en del skrubne småfrugter.

Det våde og kølige vejr har været medvirkende til, at frugterne er betydeligt mere sarte end hvad der sædvanligvis regnes med.

Klimaets indflydelse på midlernes virkning kan illustreres ved, at nogle pæresorter her i landet dårligt tåler sprøjtning med captan, medens de samme sorter i Sydengland uden risiko for skrubdannelser kan sprøjtes med dette middel.

Mangelsygdomme, specielt magnesiummangel, har været meget fremtrædende i månedens løb. Mange frilandskulturer, især kålarterne, har vist mangelsymptomer.

Læderråd (Phytophthora cactorum) i jordbær er med assistance af botanisk afdeling for første gang påvist på frugter. På grundlag af oplysninger fra jordbæravlere må det antages, at sygdommen har været her i landet i et par år eventuelt længere; men først nu er den med sikkerhed fastslået, som skadevolder i jordbær.

Den anden Phytophthora, (Phytophthora fragariae) er endnu ikke fundet i Danmark; men det vil sandsynligvis kun være et spørgsmål om tid inden den også er konstateret.

Plantepatolog Henrik Alb. Jørgensen, Botanisk afdeling, Planteværnscentret, har i frugtavleren nr. 7, 1982 skrevet en artikel om sygdommen, og efterlyser i den materiale med de i artiklen omtalte sygdomssymptomer.

Gråskimmel (Botrytis cinerea) har vist sig med meget stærke angreb i jordbær på grund af den megen fugtighed som forekom i måneden. En overgang var det frygtet, at det gennemsnitlige udbytte kunne blive betydeligt under normaludbyttet.

Skurv (Venturia inaequalis) viste sig med de typiske blad-symptomer i begyndelsen af måneden. Infektionen skete i maj hvor temperatur- og fugtighedsforhold var ideelle for sporespredning.

Den sortblå birkebladhveps, som begyndte sin hærgen her i landet på Køgeegnen, er stadig blevet spredt til nye lokaliteter. I 1981 blev den bl.a. registreret ved Kalundborg, og i 1982 har det vist sig, at den er yderligere trængt frem mod nord-vest. Idet angreb er konstateret syd for Rold skov.

Gåsebiller (Phyllopertha horticola) har optrådt med en meget kraftig flyvning i juni måned. Hvis æglægning og udvikling af larver svarer til flyvningen, kan der, med undtagelse af de steder hvor der er foretaget en rettidig bekæmpelse, forventes meget store skader på arealer med græs i efteråret.

Skumcikader (Philaenus spumarius) har i nogle tilfælde været generende, hvor der er en nær kontakt med planter, som f.eks. i jordbær. I denne kultur har det været meget ubehageligt at få grene indsmurt i cikadernes skum.

Jordbærvikler (Acleris comariana) har i nogle jordbærkulturer forvoldt en del skader ved deres gnav i blade og blomster. Kulturerne har tilsyneladende været velpassede med sprøjtninger, men en effektiv bekæmpelse af vikleren kræver sprøjtninger uden for de tidspunkter, hvor bekæmpelsen af gråskimmel og hindbærnsnudebillen almindeligvis foregår.

Frugttræspindemider (Panonychus ulmi) er forekommet med spredte angreb i frugtplantagerne.

Hvorvidt angrebene skyldes en begyndende resistensdannelse mod bestemte middelgrupper, kan ikke afgøres for nærværende.

Lars A. Hobolth

